

Rasmus Effersøe var sum kunnigt í Sveríki í eitt áramál, og flestu yrkingar hansara eru gjørdar til svensk lög (eitt nú "Fast stóð í fornum" og "Føroyingar, sum her nú koma saman").

Waaqstein brúkar her beinleiðis manskórssatsin hjá J. E. Nordblom, sum so mangir aðrir svenskir nationalromantiskir manskórssangir er "Hárliga land" umyrktur og verður nú mest sungin í veitslulag sum s.n. "punch-vísa" (Hárliga tár").

LIVSSØGA OLAVS

Nústani byrjar sjálv kantatan. Hon "skiftir gear" millum satsirnar á heldur løgnan hátt - frá F-dur til H-dur (tritonus). Tað mást tú organtíð qera - tí hetta skiftið er at kalla ómøguligt fyri kórið.

Men hetta hevur sína søgu.

Tí Waaqstein nevni í fororðinum til kantatuna (sum varð givin út í 1947), at hann kundi hugsað sær, at onkur segði nokur hóskaði orð millum henda sangin og kantatuna.

Hetta hevur eisini verið gjørt onkuntíð í nýggjari tíð (sí aðra grein!).

Kantatan er um livssøgu Olavs, frá tí hann blaðungur fer í víking, um royndir hansara at savna Noregi og kristna tað, og til hann doyri á Stiklastøðum í 1030.

Waaqstein dugir væl at fanga "stemningar" og seta teir á nótur - hansara einfaldu lög kundu lýsa ein heilan hóp. Havuðstemað er eitt hábersligt "víkingalag", og tað gangur aftur gjevur kantatuna. Umframt tað eru trí smá síðuteina - og tá ið Olavur doyri, er kromatikkurin mestur.

SLOBROTANDI VERK

Helst er Kantatan fyrsta føroyska verk fyri manskór (og eitt av teim fáum). Í dag kann hon kanska virka eitt sindur "spøk" og sindur lara-røkin - tað sama lagið gongur aftur nakað aftani.

Men eftir tátíðar mætur hevur hon allarhelst verið eitt stórverk í føroyska tónleikarheiminum. Møguleikarnir at fáa tónleikaútbúgving og sambandið við umheimin var jú sum kunnigt ikki av tí besta.

Trupulleikin er, at Mitens hevur yrkt ov nógv - helst hava teir ikki hugsað um, at variatíð má vera í. Og at stytta Kantatuna er ikki sum at siga tað - tá tekur tú ein part av heildini burtur - og illa ber til at í stuttun siga frá livssøgu Olavi kongs.

Men virkar hon "spøk" - so er tað í hvussu so er tekin um, at útvikling hevur verið síðari 1930.

VAR TA ØKENDUR

Kantatan endar við sálminum "Harra Guð, títt dýra navn og æra". Onkur hevur kanska hug at spyrja, um tað ikki er eitt sindur "Banalt" at enda við einum so nógv brúktum sálmi.

Hetta er kanska besta dæmið um, hvønn tyding Kantatan hevur havt - ella í hvussu er arbeiðið hjá Waaqstein. Í í 1930 var hetta eingin nógv sungin sálmur - tvørturímóti. Hann var púra ókendur fyri flestum føroyingum.

Helst er hann sungin á føroyskum fyri fyrstu ferð júst í Kantatuni, og árið eftir í 31, kom hann út á prenti - í heftinum "Gomul Føroysk Sálmalag". Føroysk sálmalag var jú eingin, og nógvir føroyskir sálma-sóu ikki dagsins ljós fyrr enn hetta mundið. Heldur ikki øllum dæmið, at sungið varð á føroyskum í kirkjunni. Her er Brøðrasamkomnan tó undantikin.

Jákup Dahl var jú sum kunnigt sjálvstýrismaður - stríddist fyri føroyskum kirkjumáli og føroyskum sálminum. Samstundis ferðaðist Waaqstein kring landið og tók upp kingosang. Aðrenn tað høvdu bert danir víst hesum áhuga (Hj. Thuren m.a.).

Nú arbeiddu Jákup Dahl og J. Waaqstein sum sagt í somu kirkju, og blaðið vit íggjagnum fyrru halvt av "Gomul Føroyskum Sálmalagum", síggja vit, at J. Dahl hevur umsett mestum allar hesar kingosálmur.

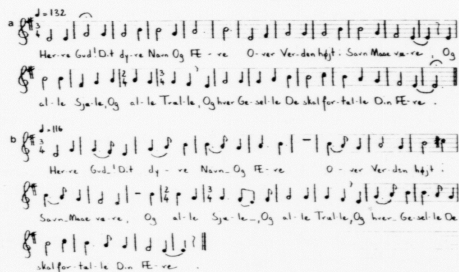
Waaqstein teknaði øll hesi kingolög upp, harmoniseraði tey og gav tey út. Tey hava ikki verið brúkt nógv í Sangfelagnum, men helst meiri í kirkjunni. Teir lótu prenta serbónd við hesum sálminum á føroyskum og skipaðu so fyri serligum gudstænastum, har hesir sálmar vórðu sungir á føroyskum fyri fyrstu ferð - og hesi lög sungin fyri fyrstu ferð í nýggjari tíð. Uppi við orglið høvdi Waaqstein góðar kreftir úr Sangfelagnum. Tað løgna var, at tá í tíðini lærði fólk hesi lög beinanvegin.

BEST UMTOKTI KINGOSALMUR

Ikki fyrr enn "Gomul Føroysk Sálmalag" kom út - og nakað væl aftaná - gjørdust lögini kend úti um landið. Í 1930 var "Harra Guð" sum sagt ókendur.

Onkursvegna gjørdist hann tann best umtókti av kingosálmunum og fekk heiðurspláss í gudstænastuni, av tí at hann nú verður brúktur aftan á ápostólsku signingina - fyrr varð onkur danskur sálmur brúktur her. Hetta hevur gjørt, at hann frá at vera ókendur er endaður næstan sum fotatráðk.

HERRE GUD! DIT DYRE NAVN

SERA GOTT LAG

Einki er at ivast í, at tann doriski varianturin er tann eldri (har 6. tónin í skalainum verður høgur). Hetta er sera vanligt í gomlum føroyskum lögum - dæmi um hetta eru Sjúrdarkvæðið og "Eg vil mínum Harra prisa". Nógva av lögurum eru helst broytt til vanligan mál, sum tíðin leið - í blaðnum herfyri nevndi Olavur Hátún, hvussu kvæðið "Grimur á Miðalnesi" broyttist frá doriskum til mál eftir bert einum áttarliði. Helst var "Olavur Riddararós" doriskur áðrenn plátuna hjá Harkaliðnum Kristian Blak hevur brúkt tann doriska variantin av "Harra Guð" á plátuni hjá sær "Kingolag".

Hetta er einasta føroyska sálmalag, ið er við í Den Danske Korallbog. Umframt tað er eitt norskt fólkalag til sálmin. Ein teirra, ið gav út DOK, Jens Peter Larsen, professari, helt tað føroyska lagið vera nógv betri og livadist ikki í, at tað fór at vinna á tí norska.

Men her mistók hann seg. Lagið verður bara brúkt í Føroyum.

Annars finnst norskt fólkalag til sálmin, ið líkjast tí føroyska.

